

Gemeenteraad
t.a.v. de griffier

Datum
1 augustus 2022
Telefoon
070 373 8008

GEMEENTE DIEMEN	
Ing.	04 AUG. 2022
Ztype:	vka
Zknr:	gr. Hie

Onderwerp
VNG Jaarverslag 2021

Geachte raad,

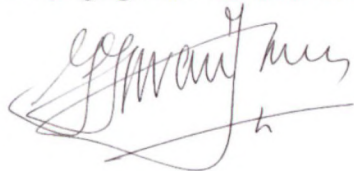
Voor u ligt een beknopte versie van het VNG Jaarverslag 2021. 2021 was een jaar van wachten op een nieuw kabinet met veel financiële onzekerheid voor gemeenten. De VNG zette in op structurele financiële afspraken, betere interbestuurlijke verhoudingen en het versterken van de uitvoering. Het zijn randvoorwaarden om te kunnen werken aan grote opgaven zoals de energietransitie. Het herstel van de kinderopvangtoeslagaffaire was voor gemeenten en voor de VNG veel extra werk. Ook hadden gemeenten nog te maken met coronamaatregelen en de gevolgen daarvan voor inwoners, ondernemers, cultuur en verenigingen.

In het Jaarverslag met als thema 'veranderen' leest u meerdere verhalen over de belangrijke onderwerpen van 2021, zoals een reconstructie van de strijd om het geld van de jeugdzorg. En interviews met diverse hoofdrolspelers, zoals Theo Weterings (Burgemeester van Tilburg) en Ingrid Hoogstrate (VNG-programmadirecteur Asiel en Migratie) over het jobbeleid in asielopvang.

Het uitgebreide bestuurlijke verslag leest u ook op de website: www.vngjaarverslag2021.nl.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten,

mr J.H.C. van Zanen
voorzitter

TERUGBLIK
2021

Deze terugblik is een
beknopte selectie van het
online VNG Jaarverslag 2021

Scan de QR-code of ga naar
vngjaarverslag2021.nl om het
volledige jaarverslag te lezen

Veranderen

Een terugblik op het jaar 2021

Inhoud

Voorwoord			
Drie vragen aan Jan van Zanen	3	Thema's	
		Inclusieve samenleving	22
Het jaar 2021		Leefomgeving	23
Een begin van veranderen	4	Informatiesamenleving	24
		Gemeentefinanciën	25
Vereniging		Lokale democratie	26
Hoe werkt de VNG?	6	Veiligheid	26
		Europa	26
Terugblik		VNG Bedrijven	27
VNG in 2021	8		
		Duo-interview Jeannette Nkwetta Ajong en Edith van Ruijven	
Verhaal		'Wij houden een kritische spiegel voor'	28
De strijd om het geld voor het jeugdzorg	10		
		Verhaal	
Duo-interview Theo Weterings en Ingrid Hoogstrate		In 4 sporen naar een nieuw kabinet	30
'Stop het jojo-beleid in asielopvang'	14		
		Duo-interview Paul Depla en Boaz Adank	
2021 in cijfers	16	'De gemeente is het oliemannetje'	32
Verhaal			
Samenwerken als 1 overheid	18	Kerninformatie VNG	34
Duo-interview Carlo Vankan en Patrick van der Broeck		Vooruitblik 2022	36
'We waren onderdeel van een onvoorstelbare ramp'	20		

Voorwoord

Drie vragen aan Jan van Zanen

Hoe kijkt u terug op 2021?

Voor gemeenten was het een pittig jaar. Met steeds nieuwe coronamaatregelen, steeds schakelen. In de handhaving, in de uitvoering van de steunpakketten en ook als mens, wanneer je in de stad in gesprek gaat. Met ouderen die eenzaam zijn, jeugdigen die er mentaal doorheen zitten en met winkeliers, horecaondernemers en cultuurbedrijven die alles verliezen, het misschien niet meer gaan redden. Elk raadslid, elke wethouder en burgemeester heeft deze gesprekken. In 2021 hadden we ook de landelijke verkiezingen. Gemeenten leverden goed werk met het veilig organiseren daarvan, gespreid over meer dagen. Daarna brak de lange tijd aan van wachten op een nieuw kabinet en een regeerakkoord. De langdurige financiële onduidelijkheid trok een wissel op gemeenten.

Hoe heeft de VNG daarbij verschil gemaakt?

Met een duidelijke boodschap voor de kabinetsformatie. We hebben consequent ingezet op structureel voldoende geld, gelijkwaardige samenwerking met het rijk, en op meer aandacht voor de uitvoering van beleid. Het zijn drie randvoorwaarden om als gemeenten aan het werk te kunnen met de grote veranderingen die nodig zijn, zoals klimaat en wonen. De heldere VNG-lijn werkt goed, zo is het gelukt om de opschalingskorting te bevriezen en er is voor 2022 en 2023 meer geld gekomen voor de jeugdzorg door de uitspraak van de Commissie van Wijzen. Dat is gelukt dankzij de kracht van het samen optrekken als gemeenten.

Jan van Zanen
voorzitter
van de VNG

Wat vindt u terug- en vooruitkijkend zorgelijk? Wat is positief?

Heel zorgelijk is de oorlog in Oekraïne. Gemeenten halen alles uit de kast om vluchtelingen op te vangen. Het is enorme logistieke en sociale opgave. Gelukkig is daar nu wel veel steun voor van inwoners. Ik maak me ook zorgen dat de nieuwe colleges en gemeenteraden nog steeds voor grote financiële vraagtekens staan. De opschalingskorting kan nog terugkeren en het kabinet boekt extra bezuinigingen in op de jeugdzorg. Het wordt daardoor een kluit voor de nieuwe gemeentebesturen om te investeren en een sluitende meerjarenbegroting te maken. Positief is de goede samenwerking tussen rijk en gemeenten bij de coronamaatregelen. We zijn daar steeds goed uitgekomen. Met het kabinet gaan we graag in gesprek over de interbestuurlijke verhoudingen en de financiën. Ik hoop van harte dat we samen kunnen bouwen aan krachtige gemeenten. En dat alle nieuwe raden en colleges vol energie aan het werk kunnen gaan.

Het jaar 2021

Een begin van veranderen

4

De samenleving en het openbaar bestuur zijn aan verandering toe. De grenzen van bestaande systemen zijn bereikt. Zie de klimaatcrisis, asiel en integratie, het woningtekort, de toeslagenaffaire, de strijd om het geld voor de jeugdzorg enzovoorts.

Toch was 2021 een onbestemd tussenjaar waarin gemeenten in de wachtstand stonden. 'Een jaar als een nat stuk zeep. Telkens als je dacht dat je grip had, glipte het uit je vingers,' zegt Leonard Geluk, algemeen directeur van de VNG. Corona was in 2021 opnieuw een showstopper, het ene pakket maatregelen volgde op het andere. Burgemeesters riepen op om stelselmatig te werken aan meer veerkracht in de samenleving. Bijvoorbeeld met een nationale reserve voor de zorg, een meer flexibele omgang met vakanties en een betere structuur om besluitvorming op te schalen in tijd van crisis. 'De burgemeesters spelen een grote rol,' zegt Pieter Jeroense, plaatsvervangend algemeen directeur VNG. 'Ze pleiten voor een langetermijnvisie om te leren leven met het virus.'

Startblokken

Het ontbreken van langetermijnfocus was een constante in het jaar van de langste kabinetsformatie ooit. De asiel- en integratieproblematiek is exemplarisch. Gemeenten zetten alle zeilen bij om opvangfaciliteiten – die telkens worden op- en afgeschaald – op te zetten, memoreert Jeroense. 'Een groot logistiek proces en zeer gevoelig in de relatie met inwoners.' Albert Vermuë, beleidsdirecteur Leefomgeving, vertelt dat er bijna het hele jaar geen duidelijkheid was over de financiële middelen voor de energietransitie. 'Gemeenten staan in de startblokken, het huiswerk is gedaan,

de transitievisies warmte zijn opgeleverd evenals de Regionale Energie Strategieën (RES). Nu moeten we het gaan uitvoeren.'

Voor het herstel van de kinderopvangtoeslagaffaire zetten gemeenten een ondersteuningsstructuur op voor slachtoffers, met hulp van de VNG. 'De menselijke maat is zoekgeraakt in de uitvoering,' zegt Nathan Ducastel, beleidsdirecteur Informatiesamenleving. 'Ongekend is dat de rechtspraak en de Raad van State excuses hebben gemaakt voor hun rol. De affaire toont aan hoe cruciaal het is te investeren in de kwaliteit van uitvoering.'

De arbitragezaak over de kosten van de jeugdzorg was een opsteker van formaat. Voor gemeenten en voor de VNG. De Commissie van Wijzen oordeelde dat

Leonard Geluk
algemeen directeur
van de VNG

'2021 was een jaar als een nat stuk zeep. Telkens als je dacht dat je grip had, glipte het uit je vingers'

gemeenten meer geld nodig hebben voor de jeugdzorg en dat het rijk 1,56 miljard euro extra moet betalen.

'Dit proces is in de loop van jaren opgebouwd naar een climax,' zegt Ali Rabarison, beleidsdirecteur Inclusieve Samenleving. 'Zonder bestuurlijke onderhandelingen met als uitkomst de mogelijkheid van arbitrage en het onderzoek naar de kosten was het niet zover gekomen. De uitkomst is te danken aan het samenspel tussen de VNG en gemeenten, een succes van alle betrokken ambtenaren en VNG-beleidsmensen, de directie, de onderhandelingsdelegatie en het VNG-bestuur.'

Grassprietjes

De VNG zette voor de kabinetsformatie van 2021 in op vier onderwerpen: structurele financiën, evenwichtige

bestuurlijke verhoudingen, een aanbod voor het uitvoeren van grote opgaven en focus op uitvoering. Maar in het regeerakkoord wordt opnieuw bezuinigd op de jeugdzorg, de opschalingskorting wordt niet definitief afgeschaft en het abonnementstarief Wmo niet gecompenseerd. Een grote teleurstelling.

Lichtpunten zijn er ook. Het is positief dat veel geld beschikbaar komt voor de klimaatproblematiek, kansenongelijkheid en de preventieve gezondheidszorg. Ook is er aandacht voor de uitvoerbaarheid van beleid en wordt er geïnvesteerd in een brede aanpak van ondermijning, zowel preventief als repressief. Ten slotte krijgt ook digitalisering de aandacht die het verdient.

'Op een ingezaaid landje komen na verloop van tijd dunne grassprietjes op. Dat is wat we nu zien,' zegt Geluk. 'De consistente VNG-inzet op financiën, evenwichtige verhoudingen en uitvoering begint effect te sorteren, maar het is een zaak van lange adem. Gemeenten staan in de voorste linie; ze weten als geen ander wat er nodig is om verandering voor elkaar te krijgen. Het is daarom passend om als gemeenten een stap naar voren te zetten. De overheid moet beter worden, dat vraagt gelijkwaardig samenwerken tussen het rijk en gemeenten.'

Vereniging

Hoe werkt de VNG?

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) verbindt alle gemeenten in Nederland en de overzeese gebieden. Met elkaar werken we aan een sterke lokale overheid en dat doen we sinds 1912. Van oudsher heeft de VNG drie kerntaken: belangenbehartiging, kennisdeling en dienstverlening. Zoals de gemeente er is voor al hun inwoners en ondernemers, zo is de VNG er voor alle Nederlandse gemeenteraadsleden, bestuurders en ambtenaren.

Onze missie en visie

Wij werken aan een krachtige lokale overheid. Dat doen wij door agendasettend te zijn op voor gemeenten relevante vraagstukken en ontwikkelingen, en door de lokale uitvoering centraal te stellen bij maatschappelijke opgaven.

Hoe zijn wij georganiseerd?

De Algemene Ledenvergadering (ALV) is het hoogste orgaan binnen de VNG. De vergadering met alle leden van de vereniging is minimaal 1 keer per jaar, op de tweede en laatste dag van het VNG-jaarcongres in juni. Op de ALV worden de besluiten genomen die alle gemeenten aangaan. Meestal organiseren we in het najaar nog een ALV, met daaraan voorafgaand een Bestuurdersdag.

Het VNG-bestuur is belast met het besturen van de vereniging en stelt de strategie van de vereniging vast. Ook houdt het bestuur toezicht op de bedrijfsvoering van de organisatie. Het bestuur bereidt de Algemene Ledenvergadering voor en vertegenwoordigt de leden bij onderhandelingen met het rijk en parlement. Jan van Zanen, burgemeester van Den Haag, is voorzitter van de VNG.

De VNG-directie

De algemene directie bestaat uit Leonard Geluk, algemeen directeur, en Pieter Jeroense, plaatsvervangend algemeen directeur. De directie Beleid bestaat uit Albert Vermuë, Andries Kok, Ingrid Hoogstrate (zij volgt per 1 september 2022 Ali Rabarison op) en Nathan Ducastel.

College voor Arbeidszaken

Het College voor Arbeidszaken zorgt voor de totstandkoming van afspraken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector. En van overeenkomsten met werknemersorganisaties over de arbeidsvoorwaarden van het personeel in de sector gemeenten.

College van Dienstverleningszaken

Het College van Dienstverleningszaken adviseert het bestuur over standaarden ter verbetering van de kwaliteit en efficiëntie van gezamenlijke gemeentelijke uitvoering en over de besteding van de middelen uit het Fonds GGU (Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering).

VNG-commissies

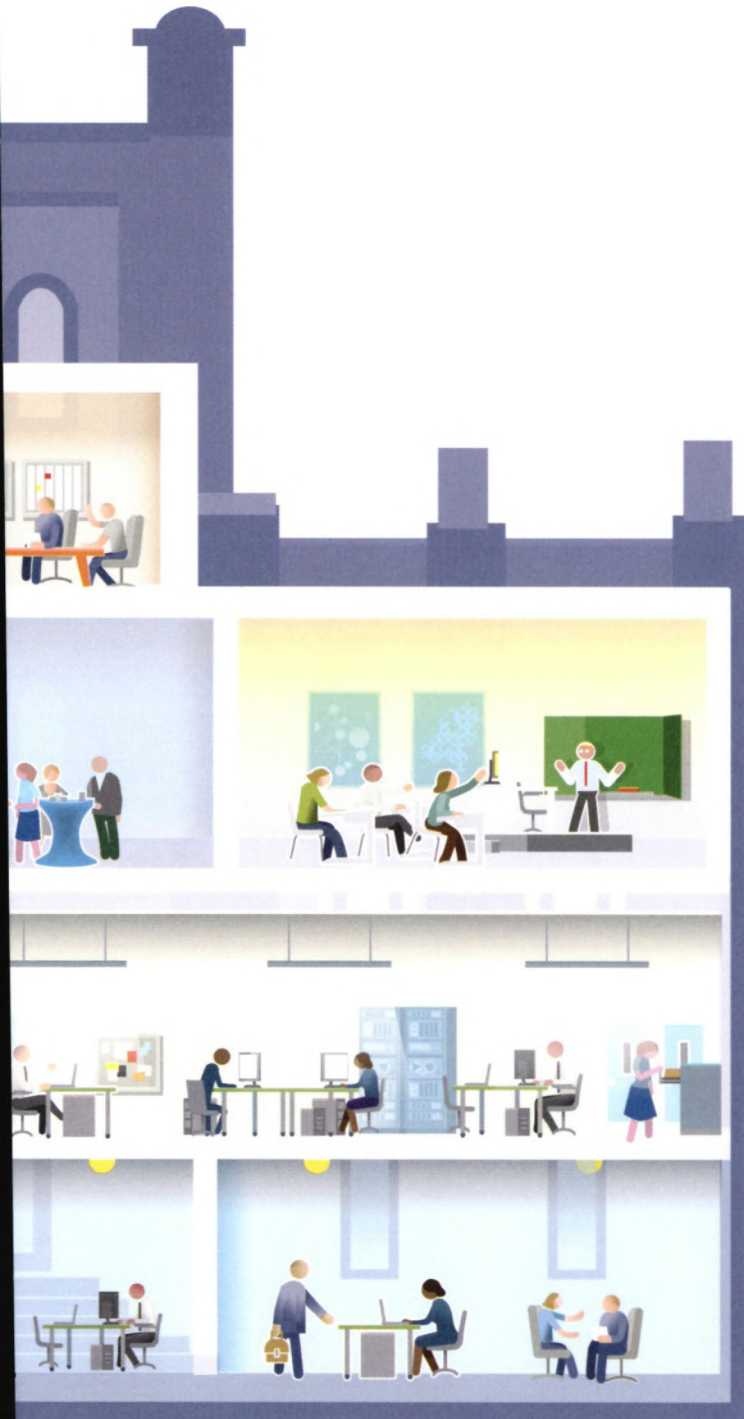
De VNG heeft 9 vaste beleidscommissies, die het bestuur adviseren over de belangenbehartiging. Ze bereiden beleidsstandpunten van het bestuur voor en pakken ook zelfstandig zaken op. De vaste beleidscommissies zijn actief op de volgende terreinen:

- Bestuur en Veiligheid
- Economie, Klimaat, Energie en Milieu
- Europa en Internationaal
- Financiën
- Informatiesamenleving
- Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie
- Raadsleden & Griffiers
- Ruimte, Wonen en Mobiliteit
- Zorg, Jeugd en Onderwijs

VNG-bedrijven

In het verlengde van het algemene ondersteuningsaanbod van de VNG aan haar leden, bieden de VNG-bedrijven producten en diensten op maat:

- VNG Connect
- VNG International
- VNG Naleving
- VNG Realisatie
- VNG Risicobeheer

Terugblik

VNG in 2021

De Willemschhof, het kantoor van de VNG, stond in het tweede coronajaar opnieuw grotendeels leeg. De levendigheid keerde even terug in de korte tijd van versoepelde maatregelen. Maar, na de zomer maakte iedereen er thuis weer het beste van.

Het schakelen met gemeenten en andere netwerken ging online zeker zo snel en effectief als fysiek. Maar iedereen snakte ondertussen naar ontmoeting en informele uitwisseling. De digitale 'zeepkist', het vernieuwde intranet Will-E, en het jubilerende 75-jarige personeelsblad Will'em hielpen de interne verbinding gaande te houden. Veel collega's namen de goede gewoonte aan om geregeld een collegiale lunchwandeling te plannen. Gezond en gezellig.

Ledenvergaderingen

In februari stemden de leden op de online Buitengewone Algemene Ledenvergadering in met de VNG-inzet voor de kabinetsformatie, gericht op structureel voldoende financiële middelen, betere interbestuurlijke verhoudingen, focus op uitvoering en een aanbod van gemeenten voor de grote opgaven in de leefomgeving. Het VNG Jaarcongres 2021 'Gemeenten in de actualiteit' vond op 16 juni online plaats vanuit de Willemschhof. Journalist Marcia Luyten en tafelheer Leonard Geluk gingen in gesprek met Femke Halsema, Hubert Bruls en Mathijs Bouman over handhaving, economie en de sociale impact van de pandemie. Het was een geslaagd jaarcongres, maar ook hier werden de wandelgangen gemist. In het najaar waren er 2 drukbezochte online bijeenkomsten met het oog op de herijking van het gemeentefonds. Dit leidde in januari 2022 tot een ALV waarin gemeenten de

rijen sloten. Een resolutie om meer tijd te nemen voor de herijking en de gemeenten die hiervan nadeel ondervinden te compenseren, kreeg brede steun.

Bekende gezichten weg

In het jaar voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen, namen bekende bestuurlijke boegbeelden afscheid. Bestuurslid Sven de Langen nam afscheid als wethouder van Rotterdam en als voorzitter van de VNG-commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs. De vicevoorzitter, wethouder Eelco Eerenberg in Utrecht, nam de verantwoordelijkheid over. In de VNG-commissie Ruimte, Wonen en Mobiliteit vertrok Harriët Tiemens als voorzitter, de Nijmeegse wethouder kreeg een andere baan. Haar taken zijn eveneens overgedragen aan de vicevoorzitter, de Zwolse wethouder Ed Anker. Ook vertrokken de bestuursleden Annalies Usmany en Anne de Baat (penningmeester).

Bestuur en commissies

Vooruitlopend op het openstellen van alle plekken in het VNG-bestuur, de VNG-commissies en colleges in 2022 (in totaal 250 mensen) is de afspraak gemaakt

dat in de commissies tijdelijk informele benoemingen mogelijk zijn. Dit zijn tijdelijke, informele waarnemers die niet door de leden zijn benoemd maar door het bestuur op voordracht van de voordrachtscommissie. Dit is zo afgesproken om de commissies op peil te houden in het zicht van het einde van de bestuursperiode, wanneer veel mensen andere banen krijgen. Het voorzitterschap van de voordrachtscommissie ging in 2021 over van burgemeester Paul Depla van Breda naar burgemeester René Verhulst van Ede.

De voordrachtscommissie heeft de taak om de kandidaten voor het bestuur en de commissie te selecteren. Zij ontvangt aanbevelingen van netwerken (zoals G4, G40, P10 en K80) en van de verenigingen van doelgroepen (NGB, Wethoudersvereniging, NVvR, VGS en VvG) om uiteindelijk een weging te maken met het oog op de kwaliteit van kandidaten en de herkenbaarheid voor de achterban. Bij dat laatste gaat het om politieke kleur, de vertegenwoordiging van lokale partijen, man-vrouw, regionale spreiding enzovoorts. Het is een complexe en gevoelige puzzel.

Verenigingsvisie 2030

De kracht van het collectief van gemeenten zo goed mogelijk benutten en als VNG daar optimaal aan bijdragen. Dat is het idee van de Verenigingsvisie 2030. In 2021 is de voorbereiding begonnen, de visie moet er liggen in 2023.

Gemeenten hebben er in een kleine 10 jaar heel veel taken bij gekregen in de domeinen die voor inwoners het allerbelangrijkst zijn. Als geen ander kunnen gemeenten signaleren en agenderen wat er speelt en wat inwoners nodig hebben. Op weg naar de visie verkennen we of gemeenten daarom een

stap naar voren moeten doen en hoe. Is het mogelijk en wenselijk om als 1 bestuurslaag gelijkwaardig samen te werken met het rijk en met de andere decentrale overheden? En hoe kunnen we nog meer en beter met elkaar optrekken om als lokale overheid beter te worden? In 2021 gingen algemeen directeur Leonard Geluk, zijn plaatsvervanger Pieter Jeroense, en het VNG-bestuurslid Geert van Soest over deze noties en vragen in gesprek. Met alle provinciale VNG-afdelingen en ook met de netwerken G4, G40, M50, P10 en K80. De verenigingsvisie was ook geregeld onderwerp van gesprek bij werkbezoeken aan gemeenten.

VNG'ers zijn blij met hun werk

VNG-medewerkers vinden dat hun werk ertoe doet. Ze zijn tevreden over de VNG als werkgever. Dat bleek (opnieuw) uit het tweejaarlijks medewerkersonderzoek. Het werd VNG-breed uitgezet, bij het VNG-bureau en bij de 5 VNG-bedrijven. Van de in totaal 1.064 vaste medewerkers en medewerkers uit de flexibele schil, namen 684 medewerkers deel aan het onderzoek, een respons van 65,4%. Wat vooral hoog scoorde waren de inhoud van het werk, de bevoegdheid van collega's en de organisatie en de energie die medewerkers van hun werk krijgen.

7,7

Was de score op bevoegdheid van collega's bij de VNG

Verhaal

De strijd om het geld voor de jeugdzorg

Hoe werkt belangenbehartiging door de VNG?
Een verhaal uit de praktijk.

Eelco Eerenberg voelt nog de spanning van het moment. Het appje met de boodschap dat het rapport van de Commissie van Wijzen er was. 'Je vergat je agenda, dook in je iPad, scande razendsnel de conclusies en daar stond het gewoon: gemeenten hebben gelijk!'

Eindelijk rechtvaardigheid. Zo voelde de uitspraak in de arbitrage over de jeugdzorg. Niet alleen voor de Utrechtse wethouder en voorzitter van de VNG-commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs, maar ook voor al die andere bestuurders, gemeenteambtenaren en VNG'ers die betrokken zijn bij de jeugdzorg. De uitspraak van de Commissie van Wijzen in het geschil tussen gemeenten en rijk over het geld voor de jeugdzorg is een mijlpaal in een jarenlang proces. Het resultaat van eendrachtig samen optrekken en van een consequente koers. 'Het tekent de kracht van het collectief van gemeenten,' zegt Leonard Geluk, algemeen directeur van de VNG.

Cruciale afspraken

Na de invoering van de Jeugdwet in 2015, die gepaard ging met een bezuiniging van 25%, zagen gemeenten al snel dat ze geld tekortkwamen, vertelt

'Vaak heb ik me verbaasd over de enorme afstand tussen Den Haag en de praktijk'

VNG-beleidsadviseur Jeugd, Reinier Lagerwerf. Weliswaar erkende het rijk in 2018 dat er iets moest gebeuren, maar maatregelen bleven uit. In 2018 zetten wethouders de ongebruikelijke stap om actie te voeren in Den Haag. In een open brief dreigden gemeenten de jeugdzorg terug te geven aan het rijk. Zo kwam het in 2019 – ook dankzij druk van de Tweede Kamer – eindelijk tot bestuurlijke onderhandelingen met het rijk. Daarbij werden drie cruciale afspraken gemaakt. Het feitelijk tekort werd onafhankelijk onderzocht en op basis van de uitkomst zou worden onderhandeld over compensatie. In het geval rijk en gemeenten er niet uitkwamen, moest arbitrage uitkomst bieden. De derde afspraak behelsde dat voor de eerstkomende drie jaar incidenteel in totaal 1 miljard euro (400, 300 en 300 miljoen) beschikbaar kwam.

11

Overleg in het Torentje

Andries Kok, teamleider Gemeentefinanciën VNG, was aanwezig bij het bestuurlijk overleg tussen de delegaties van het rijk en de VNG in het Torentje. 'Het was fascinerend om mee te maken. De ministers zeiden dat het kabinet niet over z'n graf heen kon regeren. Rutte vroeg erop te vertrouwen dat het kabinet echt van goede wil was, en dat gemeenten zouden krijgen wat nodig was als het onderzoek op tafel lag. Dat was het moment dat hij die arbitrage noemde. Hij sprak van een semi-bindende uitspraak door een Commissie van Wijzen. Dit omarmde de VNG-delegatie. Ik realiseerde me toen nog niet hoe cruciaal dit was.'

AEF kreeg de opdracht het onafhankelijk onderzoek uit te voeren. Gemeentelijke financials, directeuren Sociaal Domein en beleidsmedewerkers uit het hele land werkten mee met informatie en onderbouwing, vertelt Lagerwerf. 'Dit is essentieel en noodzakelijk,

ook al omdat wij bij de VNG met maar een klein clubje zijn. Ter vergelijking: bij VWS werken er 90 mensen aan Jeugd.' Herm Kuipers, directeur sociaal domein van de gemeente Amersfoort en voorzitter van de werkgroep financiën van het Directeurennetwerk Sociaal Domein, zat in de begeleidingscommissie van het AEF-onderzoek. 'De onderzoekers waren kritisch en eigenwijs, maar op een prettige manier. Ik had er meteen veel vertrouwen in.' Eind 2020 presenteerde AEF de conclusies. Het gemeentelijk tekort op de jeugdzorg werd geraamd op 1,7 miljard euro.

Schrikbarend tekort

'Een schrikbarend getal: 50% van het totale budget van 3,5 miljard euro,' zegt Lagerwerf. Een commissie onder voorzitterschap van Marjanne Sint kreeg opdracht te onderzoeken hoe het tekort op de jeugdzorg kon worden beteugeld. Herm Kuipers nam plaats in de stuurgroep. 'Ik heb me daar vaak verbaasd over de grote afstand tussen de praktijk

en het beeld in Den Haag. Dan ging het er bijvoorbeeld over dat gemeenten op korte termijn veel konden besparen door uniform inkopen. Maar dat is onrealistisch; gemeenten hebben allemaal te maken met lopende contracten. Ik noem dit spreadsheet-management; op een spreadsheet achter een bureau een probleem zo herdefiniëren dat het zo klein mogelijk lijkt. Het eenzijdige sturen op geld, werkte wantrouwen in de hand. De rol van de onafhankelijke voorzitter was daarom erg belangrijk.'

Op basis van de opbrengst van de commissie Sint en de input van gemeenten werd van januari tot april 2021 onderhandeld. Op het VNG-bureau was het een voortdurend schakelen tussen medewerkers,

directie, de VNG-commissie Jeugd en het VNG-bestuur, vertelt Lagerwerf. 'De onderhandelingsdelegatie hield z'n punt vast en tussendoor gingen we het land in om te checken of de lijn die we volgden nog de juiste was. In februari legden we een resolutie voor aan de leden die unanieme steun kreeg. Daar kon de onderhandelingsdelegatie mee verder.' De betrokken bestuurders en medewerkers moesten steeds alles uit hun handen laten vallen als er nieuwe ontwikkelingen waren. 'Dan kregen we een voorstel, vlug lezen, schakelen met gemeenten en de directie en het bestuur. Iedereen was er steeds als je 'm nodig had, altijd.'

Onderhandelen met een baby op de arm

Onderhandelaar Eerenberg herinnert zich een moment dat hij 's avonds om half tien met minister Sander Dekker in gesprek was over de Gecertificeerde Instellingen. 'Ik was net voor de tweede keer vader geworden, van Suus, ze had die avond krampjes. De iPad stond op de schoorsteen, ik liep met de baby door de kamer in die speciale krampjesgreep. Het ging altijd maar door.'

'Iedereen was er als je hem nodig had, altijd'

Maar, er kwam geen extra geld, meldde het kabinet aan het eind van een beraad over de kinderopvangtoeslagaffaire. Was dat het moment om op de escalatieknop te drukken? Eerenberg: 'Ik wil het niet escaleren noemen. Mark Rutte had het zelf bedacht, en dit was het moment om de door hem genoemde arbitrage in te roepen.' De stap van de VNG werd in het Torentje en op het ministerie met weinig enthousiasme onthaald. 'Het rijk vond het belachelijk, maar we hielden onze poot stijf, want er was geen tijd meer te verliezen,' zegt Geluk.

Staatsrechtelijk novum

De figuur van arbitrage tussen twee overheden is een novum dat in het staatsrecht niet is beschreven. Over de samenstelling van de Commissie van Wijzen waren in december en januari (2021) afspraken gemaakt. De VNG en het rijk mochten elk twee leden aanwijzen, allen mensen met een lange staat van dienst bij de overheid. Als voorzitter werd voormalig top-ambtenaar en Staatsraad Richard van Zwol benoemd. De VNG had vier weken de tijd om de zaak en de pleitnota voor te bereiden. Een kernteam bestaande uit Geluk, Lagerwerf en beleidsadviseur Ton de Klerk namen de taak op zich. 'We zagen elkaar bij mij thuis op ruime afstand van elkaar,' vertelt Geluk. 'Chinees eten of pizza en daarna sparren.' De uiteindelijke besprekingen met de Commissie van Wijzen vonden digitaal plaats. 'We zaten elk op een hoek van de eettafel. Leonard lichtte de pleitnota toe en beantwoordde de vragen. Bij specifieke vragen sprongen Ton of ik in,' zegt Lagerwerf. 'Het ging er heel anders aan toe dan we hadden geoefend, maar het ging heel erg goed.'

Doorbraak

Op 18 mei kwam de uitspraak van de Commissie van Wijzen dat het rijk gemeenten moet compenseren voor het feitelijke tekort op de jeugdzorg. Geluk: 'Het was een enorme doorbraak. Door ons werk als VNG – samen met gemeenten – kwam er meer lucht. De arbitragezaak is hopelijk een kentering en een begin van nieuwe afspraken met het kabinet over de financiële positie van gemeenten en betere interbestuurlijke verhoudingen.' Lagerwerf vindt het

'Dit moeten we als gemeenten en rijk nooit meer zo doen'

'ontiegelijk terecht' dat gemeenten gelijk kregen. 'Ze zijn er jarenlang haast onderdoor gegaan.' Eerenberg hoopt dat gemeenten de krachtige collectiviteit vasthouden op de Hervormingsagenda Jeugd. 'Het huidige stelsel bevat dingen die niet goed zijn, alleen het collectief van gemeenten kan die overwinnen.' Ook zegt Eerenberg: 'Dit moeten we als gemeenten en rijk nooit meer doen zo. We moeten veel betere afspraken met elkaar maken, laten we dat ervan leren.'

Naschrift

In het regeerakkoord staat dat het kabinet vanaf 2024 toch extra wil bezuinigen op de jeugdzorg, bovenop de besparingen uit de Herstelagenda Jeugd. De VNG blijft inzetten voor reële compensatie van de kosten van de jeugdzorg.

Duo-interview

'Stop het jojo-beleid in asielopvang'

14

Asiel en integratie is een grote logistieke en sociale gemeentelijke operatie. Het lukte gemeenten om in 2021 de achterstand in opvang weg te werken en ze maakten grote stappen in huisvesting. Maar de problematiek blijft nijpend, zo bleek ook in 2022 bij de opvang van de vluchtelingenstroom uit Oekraïne. De VNG pleit daarom voor een structurele oplossing.

Wat hebben gemeenten in 2021 gepresteerd?

Hoogstrate In juli hadden gemeenten grote achterstanden in de huisvesting van statushouders. Dat hebben ze in de tweede helft van 2021 ingelopen en gezien de stand van de woningmarkt is dat een prestatie van formaat.

Weterings Gemeenten hebben niet alleen statushouders, maar ook veel andere aandachtsgroepen gehuisvest. Dat aantal is veel groter, nog geen 10% van alle sociale huurwoningen gaat naar statushouders. Daarnaast hebben gemeenten meer dan 10.000 extra opvangplekken gecreëerd. Terecht hebben de bewindspersonen van BZK en van Asiel en Migratie gemeenten daar een groot compliment voor gegeven.

Hoogstrate De noodkreet van Ter Apel leidde tot extra opvang in de gemeente Assen, wat de druk tijdelijk verlichtte. Maar er is een structurele oplossing nodig, want één gemeenschappelijke vreemdelingenlocatie voor heel Nederland is te weinig.

Wat kwam er op gemeenten af in 2021?

Weterings Een hoge instroom van asielzoekers, een woningcrisis en de aanloop naar de invoering van de nieuwe Wet inburgering. Door een falend woningmarktbeleid zijn er te weinig woningen, wat het voor gemeenten lastig maakt om statushouders te huisvesten. Tegelijkertijd werden 15.000 asiel-aanvragen met spoed weggewerkt door de Taskforce IND. Dat leidde tot stagnaties en overvolle AZC's.

Hoogstrate Gemeenten moeten statushouders huisvesten, maar de opvang van asielzoekers is geen taakstelling. Dat gaat altijd in overleg. Het COA coördineert dat, de verdeling loopt via de provincies. Het maakt het een complex geheel, waarbij huisvesting en opvang elkaar beïnvloeden.

'We moeten dit vraagstuk in samenhang aanpakken'

Theo Weterings*

Waarom was de VNG verontwaardigd over de aanwijzing van het kabinet om gemeenten te verplichten meer asielzoekers op te vangen?

Hoogstrate Rond kerst bleken met spoed extra opvangplekken nodig en die zijn toen ook gerealiseerd. Het kabinet kan gemeenten geen aanwijzing geven voor deze opvang, niemand kan gemeenten daartoe dwingen. Later zei het kabinet dat het geen aanwijzing was geweest, maar een 'dringend bestuurlijk verzoek'.

Weterings De gang van zaken is het gevolg van het niet integraal benaderen van dit vraagstuk. Door het tekort aan woningen komt de huisvesting van statushouders in de knel, zij blijven langer in de AZC's die daardoor vollopen. Daarnaast veroorzaakt de opvang van veiligelanders veel overlast, waardoor het draagvlak in de samenleving afbrokkelt en het lastig is om nieuwe opvangplekken te vinden.

Waar maakte de VNG in 2021 voor haar leden het verschil?

Weterings We hebben de Uitvoeringsagenda Flexibilisering asielketen opnieuw hoog op de agenda gezet bij onze bestuurlijke partners. Als we die gezamenlijk uitvoeren, komen we tot een stabiel opvanglandschap waar een jojo-beleid en aanwijzingen niet nodig hoeven te zijn.

Hoogstrate Met de uitvoeringsagenda willen we naar een flexibel systeem, waarin bijvoorbeeld de opvang van asielzoekers wordt gecombineerd met tijdelijke opvang van andere groepen die ook dringend huisvesting zoeken.

Weterings We hebben het rijk ook opgeroepen om een taakstelling voor de opvang neer te leggen bij de provincies. Provincies en gemeenten kunnen de opvang dan samen realiseren, waarbij gemeenten de regie voeren en rijk en COA faciliteren. Tot slot zijn betere prognoses voor de opvang van groot belang. Dan kunnen we ons als gemeenten beter voorbereiden.

15

'Met de uitvoeringsagenda willen we naar een flexibel systeem'

Ingrid Hoogstrate*

* Theo Weterings is burgemeester van Tilburg, portefeuillehouder Asiel en Integratie in het VNG-bestuur en voorzitter van de VNG-commissie Bestuur en Veiligheid. Ingrid Hoogstrate is programmadirecteur Asiel en Migratie bij de VNG.

2021 in cijfers

Totaal aantal geregistreeerde vragen bij Klantcontactcentrum

8201

Top 5 onderwerpen meest gestelde vragen:

1. Coronapandemie: 978 vragen
2. Vereniging: 388 vragen
3. Participatiewet: 343 vragen
4. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo): 239 vragen
5. Kinderopvang en kindcentra: 223 vragen

84

Leden-
brieven

De best gelezen ledenbrieven van 2021:

1. Nazending voor Buitengewone ALV
12 februari 2021
2. Alcoholwet en aanpassing Model-APV
3. VNG Model Verordening nadeelcompensatie

VNG Connect

62

Trainees
VNG Connect

1200

Deelnemers aan
De Dag van de Stad

2000

Deelnemers aan
Voor De Jeugd Dag

VNG International

Aantal landen waarin
VNG International actief is

39

VNG Realisatie

Gemeentedelers
Aantal initiatieven van
tientallen gemeenten,
4 winnaars in 4 categorieën

64

De Informatie- beveiligingsdienst (IBD)

2.487 aanvragen- en meldingen
over informatiebeveiliging
en 542 privacyaanvragen

**Deelnemers
aan de diverse
VNG-fora**

17.549

**Bezoeken
vng.nl**

3.063.684

**Praktijk-
voorbeelden
van gemeenten
in de databank**

849

Verhaal

Samenwerken als 1 overheid

18

Een effectieve overheid werkt samen als 1. Dat vraagt om een gelijkwaardige relatie tussen de centrale, provinciale en lokale overheid, een goede aansluiting van beleid met uitvoering, en een sterke uitvoeringspraktijk.

Bij gemeenten komt alles samen, zij zien als geen ander het belang van een samenwerkende overheid en een sterke uitvoering. In 2021 startte de VNG Focus op Uitvoering, een meerjarige beweging met 3 doelen: het vergroten van de uitvoeringskracht van gemeenten, het borgen van de menselijke maat in de uitvoering en een betere uitvoerbaarheid van wetgeving. Focus op Uitvoering sluit aan op het overheidsbrede uitvoeringsprogramma Werk aan Uitvoering (WaU). Aanvankelijk was dit een programma van de rijksoverheid en de grote uitvoeringsinstellingen; dankzij de inspanningen van de VNG sloten gemeenten aan. Zowel op hoogambtelijk als politiek-bestuurlijk niveau. In de ministeriële commissie uitvoering vertegenwoordigt VNG-bestuurder Henri Lenferink, burgemeester van Leiden, het gemeentelijke perspectief. In de ambtelijke commissie uitvoering zitten namens de VNG en gemeenten Nathan Ducastel en Arne van Hout. Nathan Ducastel is beleidsdirecteur Informatiesamenleving van de VNG en algemeen directeur van VNG Realisatie, Arne van Hout is gemeentesecretaris in Nijmegen en voorzitter van de Taskforce Samen Organiseren.

Public Ground

De deelnemende partijen aan het WaU-programma werken aan 6 onderwerpen. Een aantal is van belang voor gemeenten en daar werken gemeenten,

De VNG zet zich in voor een goede aansluiting en een gelijkwaardige relatie tussen beleid en uitvoering en tussen centrale en lokale overheid

dankzij de inzet van de VNG, aan mee. Zo wordt gestreefd naar het inrichten van een loketfunctie bij gemeenten, waar inwoners voor alle overheidszaken terecht kunnen. Gemeenten denken mee over de inrichting van deze functie en er worden gezamenlijk experimenten gedaan. Een ander onderwerp is een versnelling van de digitale agenda. Een belangrijk resultaat voor gemeenten en de VNG is dat de uitgangspunten van Common Ground voor de digitalisering van de hele overheid gaan gelden.

Met Common Ground bouwen gemeenten, de VNG en marktpartijen samen aan een nieuwe gemeentelijke informatievoorziening. In het WaU-programma is afgesproken dat de principes die hiervoor worden gebruikt ook gaan gelden voor de Public Ground (de basis voor een informatievoorziening voor de gehele overheid). Dat is belangrijk voor gemeenten, want het betekent dat de gemeentelijke informatiesystemen beter zullen communiceren met die van andere overheden. En dat is noodzakelijk voor een effectievere uitvoering.

Uitvoerbaarheid vanaf de start

Een doel van het uitvoeringsprogramma WaU is het versterken van de band tussen beleid, wetgeving en uitvoering. Zodat de ervaringen in de uitvoering worden gebruikt om beleid en wetgeving te voeden. Niet alleen bij de totstandkoming van nieuw beleid en wetgeving, maar ook bij de aanpassing ervan als in de uitvoering blijkt dat dit nodig is. Uitvoerbaarheid is een aandachtspunt in het hele proces en begint bij de beleidsvorming. Uitvoeringstoetsen worden vaker ingezet en via een invoeringstoets wordt een jaar na invoering van beleid onderzocht of de beoogde doelen worden bereikt en er geen inwoners in de knel komen. De VNG doet dit soort toetsen al regelmatig, maar nog lang niet voor alle ministeriële beleidsplannen die gemeenten aangaan. Dat moet veranderen, zo is ook vastgelegd in het regeerakkoord.

Aandacht voor uitvoerbaarheid, van beleid tot uitvoering

Gelijkwaardige relatie

Daarnaast moet de uitvoeringskracht van de gehele overheid verbeteren. Daar worden binnen WaU diverse initiatieven voor ontplooid, waar ook gemeenten nauw bij zijn betrokken. Elke overheid toetst jaarlijks de eigen uitvoeringspraktijk op een aantal thema's en publiceert een 'stand van de uitvoering'. De resultaten van alle overheidslagen worden in juni gepresenteerd op de Dag van de Publieke Dienstverlening. De eerste vindt plaats in 2022.

Het nieuwe kabinet geeft in het regeerakkoord duidelijk aan dat het de uitvoeringskracht van de overheid wil versterken. Ook wil het vraagstukken veel meer in samenhang aanpakken. Dat vraagt om samenwerken als 1 overheid. De VNG is uiteraard blij met deze aandacht en zal zich blijven inzetten voor een goede aansluiting en een gelijkwaardige relatie tussen beleid en uitvoering en tussen centrale en lokale overheid.

Duo-interview

'We waren onderdeel van een onvoorstelbare ramp'

20 Hevige neerslag en hoog water veroorzaakten in juli een zware overstromingsramp in Zuid-Limburg. De ravage was enorm. Honderden mensen moesten hun huizen uit, wethouder Carlo Vankan van Valkenburg aan de Geul was één van hen. De watersnood onderstreept de urgentie van klimaatadaptatie, zeggen Patrick van der Broeck en Carlo Vankan.

Welk moment van de watersnood heeft op u de meeste indruk gemaakt?

Vankan Toen we in een bootje met de politie meegingen. Op de voordeur stond: 2 volwassenen, 1 kind, 2 honden. Toen we wegvoeren, zette de politieman daar een kruis doorheen.

Van der Broeck De overstroming van de waterbuffer bij Hoensbroek, het onderlopen van de wegen, en de woeste stroom water die door Valkenburg raasde. Alles is in mijn geheugen gegrift.

Vankan Mensen gingen al snel weer denken in kansen; om iets beters terug te bouwen dan er stond, dat vond ik ook indrukwekkend.

Van der Broeck Positief is dat de maatregelen van het hoogwaterprogramma rond Venray en Horst bleken te werken. De opluchting daar stond in schril contrast met het verdriet in het Heuvelland.

De ramp was het gevolg van extreme regenval en rivieraanvoeren uit de Eifel en de Ardennen. Kun je je wapenen tegen zulke uitzonderlijke omstandigheden?

Van der Broeck We kunnen niet in deze situatie berusten. Voor het Heuvelland is de veiligheidsnorm bepaald op eens in de 25 jaar wateroverlast. Regen zoals vorig jaar zomer komt statistisch eens in de duizend jaar voor, dat is niet te kantelen. Maar een risico van eens per 25 jaar is te groot.

'Gemeente moet aan de slag met klimaatadaptatie'

Carlo Vankan*

Vankan We weten dat er geen redding aan is als er door de klimaatverandering nog eens zo'n bui valt. Maar we kunnen er wel alles aan doen om ons erop voor te bereiden.

Van der Broeck We kunnen buffers verslimmen, bruggen aanpassen...

Vankan Technische maatregelen, klimaatadaptief bouwen en afspraken over waterafvoer met Duitsland en België. Je kunt niet alles voor zijn, maar wel doen wat redelijkerwijs mogelijk is.

Gebeurt dat? Hoe werken het waterschap en gemeenten samen?

Van der Broeck We hebben eerst de schade hersteld aan bijvoorbeeld meetstations en stuwen en ons gezamenlijk ingezet om geld bijeen te brengen. Nu komt de fase van nadenken over oplossingen.

Vankan Dit gebeurt in allerlei overlegstructuren waarin we elkaar opzoeken. Voor zo'n watertafel wisselen we standpunten uit en we trekken nauw met elkaar op, ieder met z'n eigen rol.

Is het belang van klimaatadaptie landelijk duidelijk genoeg?

Van der Broeck Alle gemeenten hebben een stresstest uitgevoerd, maar de realiteit van Zuid-Limburg was dat het drie keer zo erg kan worden. Dit zijn we ons te weinig bewust. Gemeenten spelen een essentiële rol omdat ze verantwoordelijk zijn voor de ruimtelijke ordening. Water en ruimtelijke ordening zijn twee bepalende onderwerpen de komende decennia. De zeespiegel blijft na 50 tot 60 jaar stijgen en we zullen vaker extreem weer krijgen.

Vankan Door de klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast en hoogwater toe in heel Nederland. Dat gaat niet weg door de ogen te sluiten. De situatie in Limburg heeft aangetoond hoe urgent dit is. We moeten hiermee aan de slag voor onszelf en voor de generatie die na ons komt.

'We kunnen niet in deze situatie berusten'

Patrick van der Broeck*

* Carlo Vankan is wethouder van Valkenburg en lid van de VNG-commissie Ruimte, Wonen en Mobiliteit. Patrick van der Broeck is dijkgraaf van het Waterschap Limburg. Beiden zijn lid van de Tijdelijke Beleidstafel Hoog Water en Wateroverlast, ingesteld om het waterbeleid tegen het licht te houden.

Inclusieve samenleving

22

Jeugdzorg

De uitspraak van de Commissie van Wijzen over de tekorten op de jeugdzorg was een grote doorbraak. Het vorige kabinet kwam over de brug met voor 2022 € 1,3 miljard extra voor jeugd. Het rijk en gemeenten committeerden zich aan het maken van een herstelagenda met maatregelen, gericht op een houdbaar jeugdstelsel op lange termijn.

Financiële ondersteuning

Ook de grote sociaalmaatschappelijke gevolgen van de coronacrisis kregen in 2021 volop aandacht. Er ging veel geld naar het Nationaal Programma Onderwijs, de cultuursector kreeg extra financiële ondersteuning. Gemeenten hadden opnieuw veel werk aan de uitvoering van de Tozo-regeling. Daarnaast pleitte de VNG bij het rijk opnieuw voor een toereikende financiële compensatie van de aanzuigende werking van het Wmo-abonnements-tarief.

Nieuwe Wet inburgering

Met de Wet inburgering worden gemeenten in 2022 verantwoordelijk voor een nieuwe groep inwoners. De VNG werkte in 2021 in nauwe samenwerking met het ministerie van SZW en Divosa, het COA en DUO aan de invoering van deze wet. Ze ontwikkelden samen een breed pakket ondersteuningsmaatregelen die gemeenten helpen bij het uitoefenen van de nieuwe taken.

Soepele overgang cliënten beschermd wonen

Met ingang van 2021 kunnen ggz-cliënten die blijvend behoefte hebben aan intensieve zorg, gebruikmaken van financiering uit de Wet langdurige zorg. Dit betekent dat deze financiering niet meer vanuit de Wmo komt. De VNG heeft er in 2021 veel aan gedaan om ervoor te zorgen dat er geen cliënten tussen wal en schip vielen door deze overgang.

Inzicht in toekomstige kosten Wmo

Gemeenten kunnen met het Wmo voorspelmodel tot 5 jaar vooruitkijken hoe de vraag en kosten van de Wmo op gemeentelijk en wijkniveau zich ontwikkelen. Het model is gemaakt door de gemeente Den Haag, de VNG heeft het in samenwerking met meer dan 30 gemeenten verder ontwikkeld, zodat alle gemeenten het nu kunnen gebruiken.

30

Zoveel gemeenten zijn de afgelopen 2,5 jaar gevisiteerd door de Commissie financiële beheersbaarheid sociaal domein, onder leiding van Marjanne Sint.

Samenhangende aanpak

De maatschappelijke veranderopgaven combineren in de leefomgeving. Dat is de grote uitdaging van de komende decennia. Hoe combineren we de energietransitie, klimaatadaptatie en water, stikstof, biodiversiteit met woningbouw en economie? Voor gemeenten een belangrijke taak als verantwoordelijke voor ruimtelijke ordening. Een samenhangende aanpak van een verantwoord gebruik van ruimte vraagt goede en gelijkwaardige interbestuurlijke samenwerking.

Klimaatadaptatie

Gemeenten voerden de afgelopen jaren stresstesten uit voor hitte, droogte, overstromingen en wateroverlast. Daarin werd getest of de gemeente bestand is tegen extremen van het weer. In 2020 en 2021 zijn op basis van de uitkomsten risicodialogen gevoerd, gericht op maatregelen. Ook zijn gemeentelijke en regionale uitvoeringsprogramma's klimaatadaptatie opgesteld. De watersnood in Limburg toont aan hoe urgent dit is.

Bodem

Verschillende opgaven doen een groot beroep op de schaarse ruimte, niet alleen boven maar ook onder de grond. In 8 regio's zijn in 2021 pilots begonnen om kennis over een goede ordening en kwaliteit van de bodem te verzamelen en te delen: de regionale schakelfuncties bodem. Het gaat om zaken zoals het combineren van klimaatadaptatie, waterberging, verdroging en vergroening. Dit is een programma van de VNG in samenwerking met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Omgevingswet

De ingangsdatum van de Omgevingswet is in 2021 en 2022 opnieuw uitgesteld. Er is meer tijd nodig om te kunnen oefenen met het Digitaal Stelsel Omgevingswet. De VNG ondersteunt gemeenten in de voorbereiding op de wet met instrumenten, trainingen en regionale implementatiecoaches (RIO's).

99%

van de gemeenten leverde in 2021 een Transitievisie Warmte op. Hoe en in welke volgorde kun je wijken van het gas afschakelen? De plannen zijn klaar.

55,1 TWh

Dat is opgeteld het resultaat van de 30 Regionale Energie Strategieën (RES). Het doel uit het Klimaatakkoord om in 2030 35 TWh duurzaam op te wekken lijkt haalbaar.

Thema

Leefomgeving

Kansen en risico's van digitalisering

De VNG ondersteunt gemeenten bij het omgaan met de kansen en risico's van digitalisering. Belangrijke vraagstukken waar de VNG voor en met gemeenten aan werkte, waren onder meer (digitale) grondrechten en ethiek, informatieveiligheid, data science en het gezamenlijk versterken van de digitale overheid. Ook ging veel aandacht uit naar het op de politieke agenda krijgen van digitalisering.

Datagedreven werken

Gemeenten gebruiken diverse data-instrumenten. Bekende voorbeelden zijn de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein en Waarstaatjegemeente.nl. In 2021 werd de bij de VNG aanwezige expertise van data science ingezet om een aantal specifieke opgaven van gemeenten helder in kaart te brengen. Zo worden met twee instrumenten, DOOK en DEGO, data ontsloten op het terrein van respectievelijk ondermijnende criminaliteit en de energietransitie.

Digitale veiligheid

De Buitengewone Algemene Ledenvergadering stelde begin 2021 de Resolutie Digitale Veiligheid vast. Hierin wordt de noodzaak onderstreept dat gemeenten hun digitale weerbaarheid versterken. De Informatiebeveiligingsdienst (IBD) bood gemeenten volop ondersteuning bij informatiebeveiliging en gegevensbescherming. Risico's rond de informatievoorziening werden op verschillende manieren zichtbaar en tastbaar. Zo werden twee gemeentelijke samenwerkingsverbanden getroffen door ernstige ransomware-aanvallen.

Een sterke gezamenlijke uitvoering

Gemeenten versterken in de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) hun uitvoeringskracht, op allerlei vlakken. De VNG ondersteunt hen hierbij. Zo kwam de standaard Haven beschikbaar, waarmee gemeenten IT-oplossingen die werken volgens de principes van Common Ground kunnen gebruiken. Ook kwam GGI-Netwerk beschikbaar voor alle landelijke voorzieningen, een netwerk voor besloten, veilige communicatie waarover gemeenten zelf de regie voeren.

Common Ground

Gemeenten, marktpartijen en mede-overheden bouwen gezamenlijk aan een flexibele, gemeentelijke informatievoorziening. Ze doen dat volgens de principes van Common Ground. In 2021 kwamen de door een aantal gemeenten ontwikkelde toepassingen 'Huishoudboekje' en 'Registratie vakantieverblijf' beschikbaar voor alle gemeenten. Ook zijn acht nieuwe standaarden voor gegevensuitwisseling vastgesteld, die werken volgens de principes van Common Ground.

2.487

Zoveel aanvragen- en meldingen over informatiebeveiliging kreeg de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) in 2021 van gemeenten.

Thema

Informatiesamenleving

Thema

Gemeentefinanciën

Gemeenten in de knel

De financiële positie van gemeenten raakt verder uitgehold. De jaarresultaten over 2021 waren gemiddeld redelijk positief, maar dat komt door de verkoop van aandelen van Eneco door 44 gemeenten, wat € 4 miljard opleverde. Het compensatiegeld voor corona vertekent ook het beeld. Uit onderzoek van het ministerie van BZK bleek in 2021 dat gemeenten financieel in de knel zitten.

Minder reserves

De toenemende druk op de financiële positie leidt tot verschraling van voorzieningen, zoals het beperken van openingstijden, minder onderhoud in de openbare ruimte en het versoberen van minimaregelingen. De financiële reserves van gemeenten zijn in de periode 2010-2019 met gemiddeld circa 30% verminderd, de lasten voor inwoners met 14% gestegen.

Geld voor de jeugdzorg

De Commissie van Wijzen oordeelde op 18 mei dat gemeenten de kosten van de jeugdzorg (€ 1,9 miljard) vergoed moeten krijgen. In de Herstelagenda Jeugd onderzoeken partijen hoe het stelsel beheersbaar kan blijven en de zorg verbeterd. In het regeerakkoord bleek dat het kabinet vanaf 2024 € 100 miljoen bezuinigt op de jeugdzorg en vanaf 2025 zelfs € 500 miljoen.

Herijking gemeentefonds

De door het ministerie van BZK voorgestelde herverdeling van het gemeentefonds leidde tot veel onrust onder gemeenten. De VNG organiseerde 2 drukbezochte informele bestuurlijke bijpraatsessies. Gemeenten waren het erover eens dat meer tijd nodig is om tot een goede verdeling te komen, en dat een herverdeling enkel mogelijk is als er veel meer geld in het gemeentefonds komt. Nadeelgemeenten moeten compensatie krijgen.

€ 2,4 miljard

Zoveel hebben gemeenten sinds 2015 bezuinigd op hun uitvoeringscapaciteit, terwijl het takenpakket juist fors toenam. Een krimp van bijna 15%. Oorzaak? De oplopende tekorten in het sociaal domein.

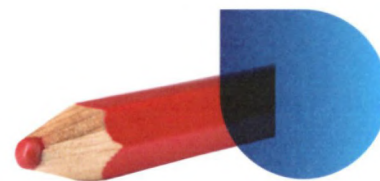

Thema

Lokale democratie

Een nieuwe lichter bestuurders en raadsleden staat de komende bestuursperiode voor de taak om in verbinding met inwoners en maatschappelijke organisaties de maatschappelijke veranderopgaven in goede banen te leiden. De VNG was partner in het

programma Democratie in Actie dat in 2021 is afgesloten. Daarin zijn pilots gedaan en gereedschappen ontwikkeld voor het versterken van de democratie. De opbrengst is samengebracht in de publicatie Bouwstenen voor Democratie. Verder zette de VNG

zich in 2021 in voor de financiële positie van lokale partijen. Het is onterecht dat zij geen subsidie krijgen en de landelijke partijen wel.

26

Thema

Veiligheid

Protest tegen de coronamaatregelen, polarisatie, steekincidenten onder jongeren. Veiligheid en het handhaven van de openbare orde vroegen veel aandacht van gemeenten, het was een roerig jaar. Niet alleen in de fysieke, maar ook in de digitale wereld. Ook ging de aanpak van ondermijnende criminaliteit onverminderd door. BOA's speelden een essentiële rol bij het

handhaven van de coronamaatregelen. De VNG benutte de brede erkenning van het belang van BOA's om bij de rijksoverheid te pleiten voor een verdere professionalisering van de beroepsgroep. De oproep vanuit de VNG om extra middelen beschikbaar te stellen voor gemeentelijke BOA's had succes. Daarnaast speelde de VNG in op de actualiteit met verschillende vormen

van ondersteuning voor gemeenten. Onder meer met handreikingen hoe om te gaan met desinformatie in de online wereld.

Thema

Europa

Een pakket Europese richtlijnen om in 2055 klimaatneutraal te zijn, als nadere invulling van de Green Deal. Regelgeving om het gebruik van artificial intelligence te reguleren. In 2021 kwam de Europese Commissie met veel nieuwe voorstellen die relevant zijn voor gemeenten. De VNG informeert gemeenten over het naleven van Europese regelgeving en over het benutten van de kansen die Europa

biedt. Daarnaast behartigt de VNG de gemeentelijke belangen in Europa via diverse Europese netwerken, bij de Europese Commissie en het Europees Parlement. Dit gebeurt onder meer in het Comité van de Regio's, het officiële adviesorgaan van lokale overheden bij de EU. Twaalf bestuurders uit de VNG-commissie Europa en Internationaal zijn namens de VNG actief in dit comité.

VNG Bedrijven

VNG Connect

VNG Connect staat voor kennis, netwerk en ontwikkeling. Van talent en van ervaren professionals bij gemeenten. Met congressen, opleidingen en trainees. Dankzij flexibel en razendsnel schakelen tussen digitale, fysieke en hybride congressen en trainingen was 2021 ondanks alle problemen door corona een relatief succesvol jaar. Zo plaatste VNG Connect Trainees een recordaantal jonge talenten.

VNG Risicobeheer

VNG Risicobeheer ondersteunt gemeenten bij risicomanagement en scenariodenken. We faciliteren het Risico Platform Overheden, het netwerk van financieel en strategisch adviseurs van overheden. Als kenniscentrum slaan we een brug tussen de praktijk van gemeenten en de wetenschap, met verschillende leernetwerken, trainingen en opleidingen. In 2021 bouwden wij onze rol als vertrouwd adviseur van gemeenten op het gebied van integraal risicobeheer uit.

VNG Naleving

VNG Naleving adviseert en ondersteunt gemeenten bij toezicht en handhaving in het sociaal domein, op het gebied van de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), de Participatiewet en de Wet kinderopvang. In 2021 kwamen hier de Tozo en de nieuwe Wet inburgering bij.

VNG Realisatie

VNG Realisatie werkt aan ontwikkelen en uitvoeringsondersteuning op het raakvlak van maatschappelijke opgaven, dienstverlening, uitvoering en ICT. Samen met onze leden, de gemeenten, werken we aan een sterke uitvoering. Voor VNG Realisatie was 2021 een jaar van verandering. Er is veel energie gestoken in het ontwikkelen van een nieuwe organisatievorm. Ook werkten we aan een helder overzicht van alle producten en diensten. Dit alles met het doel om scherper te kunnen sturen op resultaat, met meerwaarde voor onze leden.

VNG International

VNG International draagt bij aan de versterking van democratisch lokaal bestuur in ontwikkelingslanden en landen in transitie. Ook ondersteunen we de leden van de VNG bij internationale samenwerking. Toenemende internationale onrust en de voortdurende coronapandemie hadden een grote impact op ons werk in 2021. We slaagden erin om samen met opdrachtgevers, ontvangende partijen, partners en lokale collega's tot aangepaste uitvoering te komen, waardoor het werk ook in het roerige 2021 bleef doorgaan.

Meer over de resultaten van de VNG Bedrijven in 2021 in het online jaarverslag van de VNG: vngjaarverslag2021.nl/bedrijven

Duo-interview

'Wij houden een kritische spiegel voor'

Tienduizenden ouders zijn getroffen door de problemen met de kinderopvangtoeslag. Edith van Ruijven en Jeannette Nkwetta Ajong - de Ridder organiseren vanuit de VNG de randvoorwaarden en de ondersteuning voor gemeenten in de hersteloperatie toeslagenaffaire.

'Continu een gesprek over snelheid versus zorgvuldigheid'

Jeannette Nkwetta Ajong - de Ridder*

Wat betekent de VNG voor gemeenten in de hersteloperatie toeslagenaffaire?

Van Ruijven We hebben een heel breed ondersteuningspakket voor gemeenten opgezet en brengen het uitvoeringsperspectief van gemeenten in bij de rijksoverheid.

De Ridder We zijn op elk niveau betrokken bij de Hersteloperatie, van diep in de uitvoering tot bestuurlijk aan tafel bij de minister-president. Er is vanuit de VNG bijvoorbeeld contact met ouders, de Nationale Ombudsman, wethouders, ministers en Kamerleden. Onze directeurs zijn betrokken, onze voorzitter, leden van de VNG-commissie PSI... Ik werk al heel wat jaren bij de VNG, maar ik heb nog nooit zoveel betrokken leden op een project gehad!

De VNG brengt het uitvoeringsperspectief in bij de hersteloperatie. Met succes?

Van Ruijven Met wisselend succes. We stellen tot vervelens toe bij elke voorgenomen regeling de vraag of het uitlegbaar, uitvoerbaar en juridisch houdbaar is. Maar er wordt niet altijd naar geluisterd.

De Ridder We hebben de randvoorwaarden voor gemeenten goed kunnen regelen, zoals de financiering. Maar in het samenspel met het kabinet en de Tweede Kamer zie je politieke druk en is het continu een gesprek over snelheid versus zorgvuldigheid. Dat is soms best frustrerend.

Wat heeft de inzet van de VNG gedupeerde ouders opgeleverd?

De Ridder De brede schuldenaanpak is belangrijk, die is in overleg met gemeenten, andere stakeholders en het rijk tot stand gekomen. Met de aanpak moet worden voorkomen dat ouders de compensatie die ze van het rijk ontvangen, direct kwijt zijn aan het aflossen van hun schulden. Al heeft de uitwerking hiervan nog wel wat haken en ogen.

Van Ruijven Zo is de huidige regeling voor informele schulden dat je als gedupeerde alleen een schuld bij een privépersoon, zoals een familielid, kunt opgeven als je een notariële akte van die lening hebt. Maar bijna niemand heeft die. Onze inspanning zat en zit ook in veel kleine dingen, zoals de communicatie met gedupeerde ouders meer empathisch en minder juridisch maken.

Beleid en uitvoering moeten veel meer samenwerken, zeggen jullie. Hoe gaat dat binnen de VNG?

Van Ruijven Het is de kracht van dit dossier dat beleid en uitvoering heel dicht tegen elkaar aan zitten. We trekken echt samen op. Ik vind dat niet meer dan logisch: beleid en uitvoering kun je in mijn ogen niet opknippen, die lopen in elkaar over.

De Ridder Dat geldt niet alleen voor de hersteloperatie, maar voor tal van onderwerpen. We hebben elkaar nodig. De samenwerking tussen beleid en uitvoering zou daarom meer vanzelfsprekend moeten zijn binnen de overheid. Je hoort vaak dat we samenwerken als 1 overheid, maar daar is nog heel wat werk te doen!

29

‘Beleid en
uitvoering trekken
echt samen op’

Edith van Ruijven*

* Edith van Ruijven is programmamanager Hersteloperatie Toeslagen gemeenten bij VNG Realisatie. Jeannette Nkwetta Ajong - de Ridder is senior beleidsadviseur bij de VNG, directie Inclusieve Samenleving.

Verhaal

In 4 sporen naar een nieuw kabinet

30

Een duidelijke boodschap met 4 sporen: dat was de inzet van de VNG voor de kabinetsformatie. Het verhaal kwam tot stand dankzij veel overleg, afstemming met de leden en een vasthoudende lobby. Hoe ging dat in zijn werk? Een kijkje in de keuken van de vereniging.

Rick Schukking is senior beleidsmedewerker strategie bij de VNG. In 2020 en 2021 hield hij zich bezig met de inzet voor de kabinetsformatie. Als hij aan een leek wil uitleggen wat zijn werk inhoudt, zegt hij gekscherend 'de hele dag kletsen'. Om serieus te vervolgen: 'Ik zorg ervoor dat alle lijnen continu samenkomen. Dat we als VNG een eenduidige boodschap blijven uitdragen. Dat we gelijkwaardig samenwerken. Ik werkte zowel op proces als inhoud aan onze inzet voor de kabinetsformatie.' De inzet bestaat uit 4 sporen. De eerste 2 zijn randvoorwaardelijk: betere bestuurlijke en financiële verhoudingen met het rijk. Spoor 3 gaat over inhoudelijke maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie. Spoor 4 is geheel gewijd aan het versterken van de uitvoering.

Adequate financiering

'Het VNG-bestuur besloot de verkiezingen van 2021 in te gaan met een focus op adequate financiering en andere randvoorwaarden, zoals betere bestuurlijke

Rick Schukking

senior beleidsmedewerker
strategie bij de VNG

'Veel formeel en informeel overleg, voor een eenduidige boodschap op het Binnenhof'

verhoudingen,' vertelt Schukking. Leonard Geluk, in april 2020 begonnen als algemeen directeur van de VNG, vulde dit aan met de inhoudelijke vraagstukken waarop gemeenten aan de slag gaan. Schukking: 'Het overleg daarover liep al met de koepels van provincies en waterschappen. Met deze partners overleggen we als VNG altijd in aanloop naar een nieuw kabinet. Nu greep dat mooi in elkaar en konden we dit in onze boodschap onderbrengen.' Iets vergelijkbaars gold voor spoor 4, want het versterken van de uitvoering stond bij de VNG, provincies en waterschappen al langer op de agenda.

Samenspraak

Het verhaal van de 4 sporen kwam tot stand in nauwe samenspraak met de leden, vertelt Schukking. 'In de zomer van 2020 starten we binnen de VNG een

programma voor de inzet voor de kabinetsformatie. Vanuit dat programma hebben we een structuur neergezet voor continu overleg, in 2020 en 2021.' Dat overleg werd gevoerd met de leden, langs de formele weg van het VNG-bestuur, de VNG-commissies en de Algemene Ledenvergaderingen. En langs informele weg, in talloze bijeenkomsten. Daarnaast besprak de VNG de inzet voor de kabinetsformatie met publieke en private partners en met politieke partijen. 'Het doel van al dit formele en informele overleg was om ons verhaal aan te scherpen en om er draagvlak voor te krijgen. Om onze boodschap zo eenduidig mogelijk over te brengen op het Binnenhof.'

Eindeloze formatie

Een belangrijk moment was de Algemene Ledenvergadering van februari 2021. Toen namen de leden de resolutie aan voor de inzet voor het nieuwe kabinet, de 4 uitgewerkte sporen. Na de verkiezingen begon de eindeloze formatie. 'Dat was lastig, want hoe langer het duurt, hoe moeilijker het wordt om de boodschap eenduidig te laten zijn. Je wilt wel dat alle gemeenten

zich erachter blijven scharen. Daar hebben we als VNG in 2021 veel energie aan besteed,' zegt Schukking. Op de Algemene Ledenvergadering van juni 2021 werd de gekozen koers herbevestigd.

Valse start

En toen was daar, op de valreep van 2021, een nieuw kabinet. Met een voor gemeenten tegenvallend regeerakkoord, de VNG noemde het 'een valse start'. Schukking verwoordt het zo: 'Het regeerakkoord ademt niet dat medeoverheden gelijkwaardig worden geacht aan het rijk. Daar zijn we niet tevreden over en daarover gaan we in 2022 in gesprek met het ministerie van BZK.' Ook daar is hij bij betrokken, inmiddels is hij programmamanager Uitwerking regeerakkoord. De VNG wil nu eerst duidelijkheid over de financiële onderdelen van het regeerakkoord. Tegelijkertijd wil de vereniging in gesprek over de grote maatschappelijke opgaven. 'We spreken met gemeenten over welke oplossingen zij zien en zijn daarover in overleg met het rijk. Bij gemeenten komt alles bij elkaar, zij zullen hard aan die opgaven moeten werken.'

Duo-interview

'De gemeente is het oliemannetje'

Herstel en het versterken van de veerkracht zijn hard nodig na corona. De schade is enorm; schulden bij winkeliers, kappers, horecaondernemers en de cultuursector. Jeugdigen liepen leerachterstand op. Kwetsbare mensen kregen de hardste klappen. Gemeenten spelen een grote rol in het maatschappelijk herstel, zeggen Paul Depla en Boaz Adank.

Wat is voor u de afdronk van twee jaar coronapandemie?

Depla Corona gaat niet weg, we moeten de samenleving erop inrichten.

Adank Ondernemers hebben grote financiële en mentale schade geleden. Het telkens opstarten en dan weer dicht moeten, hakte erin. Elke ondernemer heeft geld bijgelegd, ondanks de steunpakketten. Sommigen hebben torenhoge schulden. Als er geen geld meer is om te investeren, gaat de kwaliteit van de binnensteden snel achteruit, dat gaan we allemaal merken.

Depla We moeten nadenken over maatregelen die ondernemers, jongeren, sportverenigingen en culturele organisaties minder kwetsbaar maken. Corona is niet enkel een medische crisis, maar een alomvattend maatschappelijk vraagstuk.

Adank We zijn al twee jaar in gesprek met sectoren en met de samenleving. We zien zorgen, achterstanden en heel veel problemen.

Waarom hebben gemeenten zo'n belangrijke rol in het herstel?

Depla De crisisaanpak is te veel verstatelijk. Alle regels komen uit Den Haag. Terwijl het juist belangrijk is dat maatregelen breed worden gedragen. Dit doen we als gemeente door te praten met partners in de stad. Wat kun je wél doen? Hoe kunnen we meer recreatiemogelijkheden maken in de stad? Kunnen de theaters en de horeca samenwerken aan zomerpodia? Met goede voorbeelden kunnen we naar de Haagse politiek en zeggen: zo kan het wel veilig open. De gemeente is het oliemannetje dat lokaal partijen ondersteunt en lokale problemen naar het landelijk niveau tilt.

Adank In de lockdown hebben we als gemeente bijvoorbeeld horecamensen, vastgoedeigenaren en brouwerijen samengebracht om financiële afspraken te maken.

Wat is de opbrengst van de Taskforce Economisch Herstel en van de VNG-commissie Sociale Impact COVID-19?

Adank Economie kreeg te weinig aandacht in de corona-aanpak. Wij wilden namens alle gemeenten met Den Haag in gesprek over het economisch vestigingsklimaat, human capital en een lange-termijnagenda voor de horeca en detailhandel. Dat is goed gelukt.

Depla We zijn in de commissie-Halsema begonnen over leerachterstand en de ontwikkelingskansen van jongeren. Daarna zijn we verder gegaan met de maatschappelijke gevolgen van corona in brede zin: cultuur, sport, ouderen, zzp'ers. Daarvoor is er extra geld gekomen. Het is gelukt om onder de aandacht te brengen dat de pandemie niet alleen over gezondheid gaat. We doen een appel op gemeenten om hun rol te pakken in het herstel, anderzijds praten we met Den Haag om te agenderen waar we lokaal tegenaan lopen.

Wat is de meerwaarde van het samen optrekken in VNG-verband?

Adank De Taskforce is opgezet om met één mond te kunnen spreken namens alle gemeenten. We hebben de kwaliteit, kunde en kennis uit gemeenten en die van de wetenschap bij elkaar gebracht. Dan kun je meters maken.

Depla De VNG heeft zelf mensen in huis en kent de gemeenten. Online konden we snel vergaderen en gebruik maken van de kennis die er in het hele land is. De VNG speelde snel in op de bijzondere omstandigheden en was zo flexibel om buiten de gewone structuren een aantal bijzondere commissies in te stellen. Besturen is zorgen voor vitale en krachtige netwerken. De VNG heeft daarin een sterke positie ingenomen.

33

'De VNG heeft een sterke positie ingenomen'

Paul Depla*

'Met één mond spreken namens alle gemeenten'

Boaz Adank*

* Boaz Adank is wethouder Economie in Breda en voorzitter van de VNG-taskforce Economisch Herstel en Transitie. Paul Depla is burgemeester van Breda en voorzitter van de VNG-commissie Sociale Impact COVID-19.

Kerninformatie VNG

(bedragen x € 1.000)

Geconsolideerde balans van de VNG per ultimo	2021	2020
Vaste activa	78.997	75.657
Vlottende activa	100.870	81.441
Groepsvermogen	-63.912	-62.379
Voorzieningen	-2.981	-3.739
Kortlopende schulden	-112.974	-90.980
	0	0

Geconsolideerde staat van baten en lasten van de VNG	2021	2020
Contributie	24.514	23.480
Totale baten (exclusief contributie)	140.571	127.142
Totale lasten	165.900	154.313
Bedrijfsresultaat	-815	-3.691
Financiële baten en lasten	904	2.759
Bijzondere baten en lasten	-	308
Vennootschapsbelasting	-142	-
Resultaat boekjaar	-53	-624
Dekking uit het vermogen	1.177	608
Onverdeeld resultaat	1.124	-16

**Het aandeel in het resultaat van de VNG-bedrijven in
het resultaat (na VpB) van de vereniging is als volgt opgebouwd:**

	2021	2020
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	-417	-1.989
VNG Risicobeheer B.V.	517	478
VNG International B.V.	269	95
VNG Realisatie B.V.	102	14
VNG Naleving B.V.	145	127
VNG Diensten B.V.	-93	316
	523	-959

35

Personeelsgegevens van de vereniging

	2021	2020
Bezetting in fte's per 31 december	291,4 fte	295,5 fte
Gemiddeld aantal fte's	293,5 fte	282,3 fte
Uitstroompercentage bij de vereniging	13,16%	13%
Ziekteverzuimpercentage (incl. zwangerschappen)	4,36%	3,42%
Salarislasten in procenten van de lasten	20%	20%

Vraagbaakfunctie van de vereniging

	2021	2020
Aantal binnengekomen vragen via de Frontoffice (zowel in Corsa als per mail)	16.598	20.774

Vooruitblik 2022

36

De inval van Rusland in Oekraïne op 24 februari 2022 veroorzaakt onvoorstelbaar leed in Oekraïne.

De veiligheid van heel Europa wordt bedreigd. De voedsel- en brandstofprijzen stijgen, er is inflatie en de economie dreigt te stagneren.

Gemeenten organiseren voortvarend de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Ze bieden mensen een onderkomen op locaties die in allerijl zijn gevonden en gereedgemaakt. Het is veel extra werk. Met het rijk worden afspraken gemaakt over de registratie, zorg en onderwijs. Deze afspraken gaan ook over compensatie voor de gemaakte kosten.

Gemeentefinanciën zijn nog steeds een bron van zorg. De VNG omarmt het advies van de Raad van State dat het rijk nog voor de zomer van 2022 een transparant en meerjarig budgettair kader moet vaststellen met medeoverheden. Voorspelbaarheid

is cruciaal. Zo wijkt het rijk opeens af van de trap-op-trap-af-systematiek door € 1,6 miljard te onttrekken aan het gemeentefonds voor woningbouw. Meerjarig weten gemeenten niet waar ze aan toe zijn; de opschalingskorting is bevroren tot een bedrag van € 300 miljoen. Dit is gunstig voor de korte termijn, maar vanaf 2026 boekt het rijk weer een besparing in van € 975 miljoen. Dit betekent dat de nieuwe colleges direct in hun eerste meerjarenbegrotingen moeten gaan bezuinigen. Dit is zorgelijk omdat de voorzieningen in gemeenten de afgelopen jaren toch al ernstig zijn verschaald door de hoge – niet gecompenseerde – kosten van de wettelijke taken in het sociaal domein. Samen met gemeenten maakt de VNG zich er hard voor dat er een oplossing komt, in de lijn van het advies van de Raad van State.

Colofon

Dit is een uitgave van de Vereniging
van Nederlandse Gemeenten (VNG)
Niets uit deze uitgave mag zonder
toestemming van de uitgever worden
overgenomen.

Tekst en concept

Marjan Arenoe en Marieke Vos

Ontwerp en realisatie

VormVijf

Fotografie

Jeronimus van Pelt (portretten
pagina's 14-15, 20-21, 28-29, 32-33)